

CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod o Gyngor Gwynedd

Dyddiad y Cyfarfod:	1af Hydref 2020
Teitl yr Eitem:	Adolygiad blynyddol o gydbwysedd gwleidyddol y Cyngor
Swyddog Cyswllt:	Geraint Owen, Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth (Pennaeth Cefnogaeth Gorfforaethol)

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

Gofynnir i'r Cyngor:

- fabwysiadu'r rhestr o bwyllgorau ac is-bwyllgorau i'w sefydlu ar gyfer y flwyddyn fwrdeistrefol fel a nodir yn **Atodiad A**, ynghyd â mabwysiadu'r dyraniad seddau a nodir yn yr atodiad.
- ddirprwyo'r hawl i'r Pennaeth Gwasanaethau Democratiaidd wneud penodiadau i'r pwyllgorau ar sail cydbwysedd gwleidyddol ac yn unol â dymuniadau'r grwpiau gwleidyddol
- mabwysiadu cadeiryddiaethau'r pwyllgorau craffu ar sail cydbwysedd gwleidyddol, fel a ganlyn:

Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi
Pwyllgor Craffu Cymunedau
Pwyllgor Craffu Gofal

Grwp Plaid Cymru
Grwp Annibynnol
Grwp Annibynnol

2. CEFNDIR A RHESYMEG

2.1. CYFLWYNIAD

2.1.1 Yn unol â gofynion statudol, mae'n ofynnol cynnal adolygiad blynyddol o gydbwysedd y Cyngor, a gwneir hyn yn y cyfarfod blynyddol.

2.1.2 Adroddwyd yng nghyfarfod y Cyngor llawn ar **yr 18fed o Orffennaf, 2019** fod cyfansoddiad gwleidyddol y Cyngor fel a ganlyn:-

Plaid Cymru	41
Annibynnol	22
Llais Gwynedd	6
Grwp Annibynnol Unedig Gwynedd	3
Aelod Unigol	3
Cyfanswm	75

2.1.3 Ers hynny, mae newidiadau wedi bod fel a ganlyn:

- Mae'r Cynghorydd Dylan Bullard, Ward Pwllheli (Gogledd), wedi gadael y Grŵp Annibynnol.
- Mae'r Cynghorydd Peter Read, Ward Abererch, wedi gadael Grŵp Plaid Cymru.
- Mae Grŵp y Blaid Genedlaethol wedi ei ffurfio dan arweiniad y Cynghorydd Peter Read. Mae'r Cynghorydd Dylan Bullard yn aelod o'r grŵp yma hefyd.

2.1.4 Bellach, felly, mae cyfansoddiad gwleidyddol y Cyngor fel a ganlyn:-

Plaid Cymru	40
Annibynnol	21
Llais Gwynedd	6
Grwp Annibynnol Unedig Gwynedd	3
Aelod Unigol	3
Y Blaid Genedlaethol	2
Cyfanswm	75

2.2 DYRANIAD Y SEDDAU AR BWYLLGORAU

2.2.1 I atgoffa'r aelodau, nodir yma'r pedair prif reol yn Neddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 ynglŷn â dyrannu seddau:-

(a) Ni chaiff pob sedd ar bwyllgor ei dyrannu i'r un grŵp gwleidyddol;

(b) Rhaid dyrannu mwyafrif y seddau ar bwyllgor i grŵp gwleidyddol os yw nifer y personau sy'n perthyn i'r grŵp yn fwyafrif o aelodau'r Cyngor;

(c) Yn amodol ar baragraffau (a) a (b) uchod, bydd nifer y seddau ar y pwyllgorau cyffredin a ddyrennir i bob grŵp gwleidyddol yr un fath â'r nifer o'r holl seddau sydd gan aelodau'r grŵp hwnnw ar y Cyngor;

(ch) Yn amodol ar (a),(b) ac (c) uchod, bydd nifer y seddau ar bwyllgor a ddyrennir i bob grŵp gwleidyddol yr un gyfran o'r seddau ar y pwyllgor â'r nifer o seddau sydd gan aelodau'r grŵp hwnnw ar y Cyngor.

2.2.2 Er mwyn sicrhau y glynir wrth y rheolau hyn, mae'r Cyngor wedi bod yn ymdrin â phwyllgorau mewn blociau gwahanol yn y gorffennol. Mae hyn yn ei gwneud yn haws i sicrhau y glynir wrth reol (c) ym mharagraff 2.2.1 uchod hefyd.

2.3 NEWIDIADAU I DDYRANIAD Y SEDDAU AR BWYLLGORAU

2.3.1 Mae'r tabl yn Atodiad A yn cadarnhau pa bwyllgorau sydd i'w sefydlu ar gyfer y flwyddyn fwrdeistrefol. Mae'r tabl hefyd yn cadarnhau'r uwch-gyflogau sydd i'w talu.

2.3.2 Mae'r newidiadau i'r cydbwysedd gwleidyddol fel a ganlyn:

- Mae'r Blaid Genedlaethol yn ennill un sedd ar y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi ar draul Grŵp Llais Gwynedd.

- Mae'r Blaid Genedlaethol yn ennill un sedd ar y Pwyllgor Craffu Gofal ar draul Aelod Unigol.
- Mae'r Blaid Genedlaethol yn ennill un sedd ar y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth ar draul y Grŵp Annibynnol.
- Mae'r Blaid Genedlaethol yn ennill un sedd ar y Pwyllgor Penodi Prif Swyddogion ar draul y Grŵp Annibynnol.
- Mae'r Blaid Genedlaethol yn ennill un sedd ar Bwyllgor CYSAG ar draul y Grŵp Annibynnol.

2.3.3 Gofynnir i'r Cyngor fabwysiadu'r dyraniad seddau yn unol â'r cydbwysedd gwleidyddol fel a nodir yn **Atodiad A**.

2.4 CADEIRYDDIAETHAU AC IS-GADEIRYDDIAETHAU

2.4.1 Er mwyn ymateb i ofynion Mesur Llywodraeth Leol (2011) o ran dyrannu'r cadeiryddiaethau ac is-gadeiryddiaethau, rhennir y pwyllgorau i flociau ar wahân.

2.4.2 Yn unol â gofynion adrannau 66-75 Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, mae'n ofynnol dyrannu cadeiryddiaethau'r pwyllgorau craffu er mwyn sicrhau, cyn belled ag y bo modd, fod cydbwysedd gwleidyddol yn cael ei adlewyrchu yn y cadeiryddiaethau hynny, a bod y grwpiau nad ydynt yn cael eu cynrychioli ar y weithrediaeth yn cael cyfran deg o'r cadeiryddiaethau.

2.4.3 Yr unig bwyllgorau y mae eu cadeiriau i'w dyrannu ar sail cydbwysedd gwleidyddol yw'r Pwyllgorau Craffu. Mae'r adolygiad blynyddol yn cadarnhau fod Cadeiryddiaeth dau o'r pwyllgorau craffu i'w dynodi i'r Grwp Annibynnol ac un o'r Cadeiryddiaethau i Grwp Plaid Cymru.

2.4.4 Yn unol â chytundeb Grŵp Busnes y Cyngor, awgrymir parhau gyda'r dyraniad i'r cadeiryddiaethau fel a ganlyn:

Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi	Grwp Plaid Cymru
Pwyllgor Craffu Cymunedau	Grwp Annibynnol
Pwyllgor Craffu Gofal	Grwp Annibynnol

2.4.5 Yn unol ag adran 83 o'r Mesur, ni chaiff cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu fod yn aelod o grŵp gwleidyddol sy'n cael ei gynrychioli ar y weithrediaeth.

2.4.6 Nid oes unrhyw ddarpariaeth statudol na chyfansoddiadol yn rheoli'r penodiadau i'r is-gadeiryddiaethau nac i gadeiryddiaethau gweddill y pwyllgorau (heblaw na chaiff aelod o'r weithrediaeth gadeirio'r Pwyllgor Trwyddedu).

2.4.7 Y pwyllgorau eu hunain fydd yn ethol eu cadeirydd yn yr achosion hyn yn amodol ar y rheolau gweithdrefn sy'n cyfyngu tymor Cadeirydd i 2 flynedd.

3. UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWYD CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

3.1 SYLWADAU'R SWYDDOGION STATUDOL:

Swyddog Monitro:

Rwy'n fodlon fod yr amodau statudol sydd yn gofyn am adolygiad o'r cyd-bwysedd gwleidyddol yn weithredol. Mae'r argymhellion yn yr adroddiad yn cyfarch y gofynion yn Neddf Llywodraeth Lleol a Thai 1989 (ac is ddeddfwriaeth) ar gyfer cyfrifo y cyd-bwysedd gwleidyddol.

Swyddog Cyllid Statudol:

Dim i'w ychwanegu o safbwynt priodoldeb ariannol.

ATODIAD A – DYRANIAD SEDDI AR BWYLLGORAU

A	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Y Blaid Genedlaethol	Annibynnol Unedig Gwynedd	Aelod Unigol	Cyfanswm
Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi	10	5	1 (i lawr o 2)	1	1	0	18
Pwyllgor Craffu Cymunedau	10	5	2		0	1	18
Pwyllgor Craffu Gofal	10	5	1	1	1	0 (i lawr o 1)	18
Archwilio a Llywodraethu	10	5	1		1	1	18

B	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Y Blaid Genedlaethol	Annibynnol Unedig Gwynedd	Aelod Unigol	Cyfanswm
Gwasanaethau Democraataidd	8	4 (i lawr o 5)	1	1	1		15
Cynllunio	8	4	1		1	1	15
Trwyddedu Canolog	8	4	1		0	2	15
Iaith	8	5	1		1		15
Penodi Prif Swyddogion	8	4 (i lawr o 5)	2	1	0		15
Apelau Cyflogaeth	4	2	1		0		7
Nifer y seddau	84	43	12	4	6	5	154

C	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Y Blaid Genedlaethol	Annibynnol Unedig Gwynedd	Aelod Unigol	Cyfanswm
Pensiynau	4	2	0		0	1	7
Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol	6	3	1		1		11
CYSAG	4	2 (i lawr o 3)	0	1	0		7
Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y cyd	5	2	1		0		8

Cyfanswm y seddau	103	52	14	5	7	6	187
--------------------------	------------	-----------	-----------	----------	----------	----------	------------

Yn unol â phenderfyniad blaenorol y Cyngor telir yr uwch gyflogau a ganlyn:

- Arweinydd
- Dirprwy Arweinydd

- 8 aelod arall o'r Cabinet
- Arweinydd yr Wrthblaid fwyaf
- Cadeiryddion Pwyllgorau
 - Pwyllgor Craffu (x3)
 - Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu
 - Pwyllgor Cynllunio
 - Pwyllgor Trwyddedu (Canolog a Chyffredinol yn cael ei gyfrif fel un Pwyllgor)
 - Pwyllgor Pensiynau